

ks. Tomasz Przybyła, *Formacja ministrantów w ujęciu ks. Franciszka Blachnickiego*, Wydawnictwo Światło-Życie, Instytut im. ks. Franciszka Blachnickiego, Kraków 2017, ss. 441.

Kształcenie i rozwój duchowy służby liturgicznej już od setek lat są stałym zadaniem powierzonym duszpasterskiej trosce Kościoła. Aby proces formacyjny był realizowany w sposób właściwy, musi być właściwie przygotowany i zaplanowany. Należy dostosować zakres materiału oraz poziom trudności podejmowanej tematyki do bezpośrednich odbiorców. Ważne jest, aby ministranci otrzymywali szereg cennych informacji z zakresu liturgiki, ale także aby kształtowali swoją duchowość na przeżywanych celebracjach. W drugiej połowie XX w. opracowania programu oraz działań formacyjnych skierowanych do ministrantów podjął się, obecnie już sługa Boży, ks. Franciszek Blachnicki.

Recenzowana praca ma charakter teoretyczno-badawczy. Należy podkreślić, iż Autor opierał się na wielu źródłach, stanowiących archiwalne dokumenty Ruchu Światło Życie. Tym samym czytelnikowi umożliwia się głębsze wniknięcie w pierwsze koncepcje formacji służby liturgicznej oraz ich rozwój. Ksiądz T. Przybyła w swojej pracy czerpie także obficie z literatury przedmiotu, co sprawia, że podczas lektury można spojrzeć na każdy z omawianych tematów stosunkowo szeroko, ale jednocześnie dogłębnie, biorąc pod uwagę główny wątek. Praca stanowi cenne źródło wiedzy nie tylko o samym aspekcie formacyjnym w ruchu oazowym, ale ukazuje także z bliskiej perspektywy samego ks. Blachnickiego jako człowieka pełnego żywej wiary i umiłowania liturgii. Książka powstała na podstawie pracy doktorskiej Autora, obronionej w 2013 r.

Publikację rozpoczyna słowo *Od redakcji* (s. 5–9), a zaraz po nim umieszczono Wykaz skrótów (s. 11–13). W dalszej części zamieszczono *Przedmowę* ks. prof. dr hab. Kazimierza Misiaszka SDB (s. 15–18). Po niej czytelnik odnajdzie właściwy wstęp do pracy (s. 19–27). Główna część książki została podzielona na trzy rozdziały, na podrozdziały oraz zawarte w nich punkty (s. 29–318). Następnie umieszczono zakończenie, wieńczące zasadniczą część książki (s. 319–323). Kolejno znaleźć można ubogacające *Posłowie* napisane przez dr hab. Marka Marczewskiego (s. 325–327). Dużą część pracy stanowią liczne aneksy zredagowane przez Grażynę Wilczyńską (s. 329–396). W tym miejscu istnieje konieczność zaznaczenia dużej wartości załączników, które stanowią cenne uzupełnienie oraz rozszerzenie podejmowanych zagadnień. Na końcu publikacji znajduje się spis fotografii, tabel oraz rysunków, licznie umieszczonych w formie graficznych kilkustronicowych przerywników w treści książki (s. 397–404). Praca została zakończona obszerną bibliografią (s. 405–438) oraz spisem treści (s. 439–441).

Pierwszy rozdział został zatytułowany *Udział księdza Franciszka Blachnickiego w duszpasterstwie okresu Polski komunistycznej i soborowego przełomu* (s. 29–106). Autor podjął refleksje nad nową sytuacją w dziedzinie wychowania młodego pokolenia w Polsce okresu wczesnej PRL-u (s. 30–45) oraz w tym kontekście wskazał na ks. Franciszka Blachnickiego jako praktyka i jednocześnie teoretyka duszpasterstwa (s. 46–86). Ksiądz Przybyła szczegółowo opisał działania podejmowane przez Sługę Bożego w pracy parafialnej, etapy wypracowywania programu formacyjnego przeznaczonego dla osób świeckich – pedagogii nowego człowieka. Kolejno podjęto kluczowe z pastoralnego punktu widzenia rekolekcje przeżyciowe dla ministrantów, organizowane w formie Oazy Dzieci Bożych, dalej wychowanie apostołskich grup elitarnych dorosłych oraz wczasy maryjne. W rozdziale

znajdują się również informacje dotyczące aktualnej ciągle kwestii Krucjaty Wstrzemięźliwości z opisem jej pierwotnych założeń. Ważne miejsce w strukturze rozdziału pierwszego zajmuje także opis pracy ks. Blachnickiego podejmowanej na KUL-u, połączonej z rozwojem i pogłębianiem pedagogii nowego człowieka poprzez Oazę Niepokalanej i Oazę Nowego Życia. W dalszej kolejności podjęto aspekt ruchu wspólnot liturgicznych w formie Ruchu Żywego Kościoła – Ruchu Światło Życie, a następnie wypracowanie nowej koncepcji duszpasterstwa. Oddzielny element tej części pracy stanowi przedstawienie posługi Krajowego Duszpasterza Służby Liturgicznej, będące niejako wprowadzeniem do dalszych rozważań (s. 87–106).

Rozdział *Źródła i istota formacji ministrantów* (s. 107–230). W pierwszej części Autor omawia liturgiczno-katechetyczne podstawy formacji (s. 107–162). Książę Przybyła bardzo dokładnie przedstawił historię i rozwój posługi ministranckiej na przestrzeni wieków. Dokładnej analizie poddał także poszukiwanie właściwej koncepcji wychowania ministrantów. Praca dotyka również w sposób obszerny tematyki liturgii, będącej filarem i pierwszą podstawą formacji osób posługujących, nie pomijając przy tym podstaw katechetycznych. Druga część rozdziału obejmuje wątki związane z deuterokatechumenalną formacją ministrantów (s. 163–230). Autor podjął analizę koncepcji formacyjnych księdza Blachnickiego, wychodząc od ogólnych założeń poprzez formację personalistyczną, zagadnienie Dzieciństwa Bożego, kształtowanie się Nowego Człowieka w duchu oazowym. Co istotne, pomimo pastoralno-liturgicznego charakteru pracy, podjęty został również wątek mariologiczny. Książę Przybyła za ks. Franciszkiem Blachnickim wskazuje bowiem na Matkę Zbawiciela jako osobowy wzór dla ministrantów. W dalszej części rozdziału czytelnikowi przedstawiony został temat formacji do życia liturgicznego oraz wychowanie eklesjalne, charakterystyka wspólnoty ministranckiej oraz przygotowanie do podjęcia postawy apostołskiej.

Rozdział trzeci *Metody pracy duszpastersko-wychowawczej z ministrantami* (s. 231–318). Autor skupił się w nim głównie na duszpasterskiej praktyce oazowej realizowanej przez ks. Blachnickiego. Pierwsza część rozdziału dotyczy systemu stopni szkoleniowo-wychowawczych (s. 231–258) z uwzględnieniem psychologicznych podstaw przyjętej metody oraz systemu stopni liturgicznych. Ta część publikacji może stanowić ciekawą lekturę także dla samych ministrantów, mogą oni bowiem dostrzec, iż dzisiejszy podział i hierarchia posługujących obficie czerpie z dawnych założeń. Druga część rozdziału opisuje podstawowe formy całorocznej pracy formacyjnej z grupą ministrancką (s. 258–291). Książę Tomasz Przybyła dokonał analizy dziecięcego cyklu formacji oraz ogólnych założeń metodyczno-wychowawczych. Zostały także scharakteryzowane najistotniejsze elementy pracy w ciągu roku, takie jak: godzina ministrancka i tygodniowa odprawa służby. Aby zachować właściwą strukturę rozdziału, analizie poddano również młodzieżowy cykl formacji, a także jego podstawowe założenia. Autor w swojej pracy przedstawił również metodę ewangelicznej rewizji życia, która jest jedną z istotnych form stosowanych w ruchu oazowym. Podjęto także szczegółową tematykę kręgu biblijnego oraz liturgicznego, a także Dni Wspólnoty Służby Liturgicznej, ukazując tym samym bogactwo metod i inicjatyw, które mogą być podejmowane także we współczesnym duszpasterstwie. Ostatnia, najkrótsza część rozdziału, została poświęcona oazie rekolekcyjnej i jej roli w wychowaniu ministrantów, w odniesieniu do koncepcji rekolekcji wyjazdowych oraz ich roli w całym cyklu formacyjnym (s. 291–318).

Podjmując próbę konkluzji nad omawianą publikacją, należy podkreślić, iż stanowi ona bardzo cenny wkład w udokumentowanie i wskazanie kierunków rozwoju koncepcji formacyjnych służby liturgicznej. Książka została napisana w sposób przystępny, dzięki czemu może ona służyć nie tylko praktykującym naukowcom, ale także ministrantom zainteresowanym swoimi korzeniami, oraz członkom Ruchu Światło-Życie. Jednocześnie cały materiał został solidnie oparty na źródłach, które tworzą bogatą i bardzo obszerną bibliografię. Warto, aby osoby odpowiedzialne za formację służby liturgicznej oraz organizację oaz rekolekcyjnych podejmujące wyzwanie duszpasterstwa młodych, sięgnęły także do niniejszej pozycji, aby zaczerpnąć z niej inspirację do twórczego działania według sprawdzonych i utwierdzonych dobrą praktyką podstaw.

Jakub Akonom

Akademia Katolicka w Warszawie